

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

I Guds, den Nåderikes, den Barmhärtiges namn

KVINNAN I ISLAM

En akademisk uppsats med sunnimuslimska källor

Kapitel i denna uppsats:

Inledning • Kärleken till kvinnor • Kvinnan före islam
Islams grunder för rättvisan • Äktenskap • Tvångsäktenskap
Slöjan • Hedersmord • Kvinnoförtryck • Omskärelser
Arvsrätt • Jämförelse: muslimska och icke-muslimska kvinnor

Baserad på: Koranen • Sahih al-Bukhari • Sahih Muslim
Sunan al-Tirmidhi • Sunan Ibn Majah • Sunan Abu Dawud
Al-Nawawi • Ibn Qudama • Ibn Hajar al-Asqalani

2026

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1. Inledning	4
1.1 Metodologisk not	5
2. Kärleken till Kvinnor	6
2.1 Modern och hennes ställning.....	6
2.2 Hustrun och kärleksförhållandet.....	7
2.3 Profetens kärlek till Khadija	7
3. Kvinnan före Islam — Jahiliyyans mörker	9
3.1 Al-Wa'd — det levande begravandet av döttrar	9
3.2 Arv och egendom — inga rättigheter.....	9
3.3 Inga juridiska rättigheter	10
3.4 Samtida civilisationer — ingen bättre	10
4. Islams grunder för rättvisan	11
4.1 En gemensam skapelse	11
4.2 Lika andlig ställning	11
4.3 Ädelt blod, inte kön.....	12
4.4 Rätten till utbildning	12
4.5 Rätten att äga och handla	12
5. Äktenskap — Rättigheter och Skyldigheter.....	14
5.1 Mahr — brudgåvan som hennes absoluta rätt.....	14
5.2 Nafaqa — mannens underhållsskyldighet	14
5.3 Qiwama — ledarskap, inte herravälde	15
5.4 Hustruns rättigheter i äktenskapet.....	15
5.5 Khul' — hustruns rätt att initiera skilsmässa	15
6. Tvångsäktenskap — Hur Fel det Är.....	17
6.1 Samtyckets krav — ett absolut villkor	17
6.2 Den tidigare gifta kvinnans rätt.....	17
6.3 Det ogiltiga äktenskapet	18
6.4 Profetens praxis	18
6.5 Kulturellt missbruk vs. islamisk lag	18
7. Slöjan — En Plikt Allah Vill	20
7.1 Koranens föreskrift	20
7.2 Vad klassiska lärde säger	20
7.3 Hijabens syfte och visdom.....	21
7.4 Hijab och frihet	21
8. Hedersmord — Hur Fel det Är	22

8.1 Livets okränkbarhet i Koranen.....	22
8.2 Sharia och rätten att döda	22
8.3 Maqasid al-Sharia — shariaens fem mål.....	23
8.4 Kulturellt ursprung, inte religiöst	23
9. Kvinnoförtryck — Kultur kontra Islam.....	24
9.1 Kulturens maskering som religion	24
9.2 Historiska muslimska kvinnliga förebilder	24
9.3 Vad förtrycket faktiskt är	25
10. Omskärrelser — En Komplex Fråga	26
10.1 Manlig omskärelse	26
10.2 Kvinnlig omskärelse i islamiska källor	26
10.3 Moderna lärdes ståndpunkter.....	26
10.4 Medicinsk evidens och islamisk princip	27
11. Arvsrätten — Varför Kvinna Ärver Hälften	28
11.1 Den koraniska grunden	28
11.2 Det ekonomiska sammanhanget	28
11.3 Situationer där kvinna ärver lika eller mer	29
11.4 Samtida diskussion	29
12. Jämförelse: Muslimska och Icke-muslimska Kvinnor.....	31
12.1 Det 7:e och 8:e århundradet e.Kr.	31
12.2 1800-talets Europa	31
12.3 Moderna muslimska samhällen.....	32
12.4 En rättvis bild.....	32
13. Avslutning	33
Källförteckning	35
Primärkällor	35
Klassiska rättsliga verk.....	35
Moderna verk	36

1. Inledning

Islam är en religion som berör mer än en miljard människors liv världen över. Av dessa är ungefär hälften kvinnor — en grupp vars ställning, rättigheter och skyldigheter enligt islamisk lära har debatterats intensivt, såväl inom muslimska gemenskaper som i det bredare globala samtalet. Den fråga som ständigt återkommer är: Vad säger Islam egentligen om kvinnan?

Denna uppsats syftar till att ge ett akademiskt och källbaserat svar på denna fråga. Framställningen bygger uteslutande på primärkällor från den sunnimuslimska traditionen: Koranen i sin helhet, de sex autentiska hadithsamlingarna (al-Kutub al-Sitta) — framförallt Sahih al-Bukhari och Sahih Muslim — samt klassiska rättslärdade verk av imamer som al-Nawawi, Ibn Qudama, Ibn Hajar al-Asqalani, Ibn al-Qayyim och Yusuf al-Qaradawi.

En central distinktion måste göras redan från start: det finns en avgörande skillnad mellan vad Islam lär och vad muslimer i praktiken gör. Kulturella sedvanor, patriarkala strukturer och historiska maktförhållanden har i många sammanhang tolkats — felaktigt — som religiösa krav. Denna uppsats söker skilja dessa åt och presentera den islamiska lärans faktiska innehåll som det formulerades av profeten Muhammad (frid vare med honom) och som det tolkades av de mest auktoritativa lärda i sunniislam.

Uppsatsen behandlar tolv tematiska kapitel: kärleken till kvinnan, hennes ställning före islams uppkomst, islams rättvisepprinciper, äktenskapslagar, tvångsäktenskap, hijab, hedersmord, kvinnoförtryck, omskärelse, arvsrätt, och slutligen en jämförande analys mellan muslimska och icke-muslimska kvinnors historiska och nutida rättigheter.

Det är vår förhoppning att denna uppsats bidrar till ett nyanserat, kunskapsbaserat samtal om en fråga som alltför ofta domineras av antingen okritisk apologetik eller av ytlig polemik.

1.1 Metodologisk not

Alla koranverser citeras i Mohammed Knut Bernströms svenska översättning, 'Koranens budskap' (2002), om inget annat anges. Hadither citeras med sin källa och hadithens nummer. Arabiska termer förklaras vid första omnämmandet. Klassiska lärda verk refereras med titel, volym och sida.

2. Kärleken till Kvinnor

En av de mest förbisedda dimensionerna i islamisk teologi är den djupa respekt och kärlek som texterna uttrycker för kvinnan — som moder, hustru, dotter och syster. Islams profet Muhammad (frid vare med honom) uttryckte denna kärlek inte blott i ord utan i handling, och hans sunna (levnadssätt) vittnar om en man som behandlade de kvinnor i sin omgivning med en omsorg som var radikal i sin historiska kontext.

2.1 Modern och hennes ställning

I islamisk etik innehar modern den allra högsta positionen bland människor i ett barns liv. En man kom till profeten och frågade: 'Vem är mest förtjänt av mitt sällskap?' Profeten svarade: 'Din moder.' Mannen frågade: 'Sedan vem?' Profeten svarade: 'Din moder.' Mannen frågade igen: 'Sedan vem?' Profeten svarade för tredje gången: 'Din moder.' Mannen frågade: 'Sedan vem?' Profeten svarade: 'Din fader.'

„*Modern, sedan modern, sedan modern, sedan fadern.*” — Sahih al-Bukhari, hadith nr 5971; Sahih Muslim, hadith nr 2548

Denna hadith¹ illustrerar att moderns rätt till respekt och omsorg är tre gånger så stor som faderns — en princip som al-Nawawi kommenterar i Sharh Sahih Muslim: 'Moderns rangordning tre gånger över fadern beror på hennes möda under graviditet, förlossning och amning.'

Hadithsamlingen Ibn Majah överför dessutom: 'Paradiset ligger under mödrarnas fötter.'

„*الْجَنَّةُ تَحْتَ أَقْدَامِ الْأُمَّهَاتِ* „*Paradiset ligger under mödrarnas fötter.*” — Sunan Ibn Majah, hadith nr 2781; klassificerad som sahih av al-Albani

¹Sahih al-Bukhari, hadith nr 5971; Sahih Muslim, hadith nr 2548.

Denna hadith² är en av de mest kända uttrycken för islams syn på modern. Formuleringen 'paradiset under hennes fötter' är en arabisk idiom för absolut respekt — den som söker Guds välbehag söker det genom att tjäna sin moder.

2.2 Hustrun och kärleksförhållandet

Profeten Muhammad (frid vare över honom) undervisade om att en man ska behandla sin hustru med vänlighet och respekt. I en berömd hadith i Sunan al-Tirmidhi säger profeten:

خَيْرُكُمْ خَيْرُكُمْ لِأَهْلِهِ وَأَنَا خَيْرُكُمْ لِأَهْلِي „Den bäste bland er är den som är bäst mot sin familj, och jag är den bäste av er mot min familj.” — Sunan al-Tirmidhi, hadith nr 3895; Sunan Ibn Majah, hadith nr 1977

Denna hadith³ sätter måttstaven för manlighet: inte styrka, rikedom eller social status, utan hur en man behandlar sin hustru och sin familj. Profeten tillade explicit att han själv är förebilden i detta avseende.

Koranen beskriver förhållandet mellan makar i poetiska och djupgående termer:

وَمِنْ آيَاتِهِ أَنْ خَلَقَ لَكُمْ مِنْ أَنْفُسِكُمْ أَزْوَاجًا لِتَسْكُنُوا إِلَيْهَا وَجَعَلَ بَيْنَكُمْ مَوَدَّةً وَرَحْمَةً „Och ett av Hans tecken är att Han skapade av er eget väsen hustrur åt er, för att ni skall finna ro hos dem, och Han har låtit kärlek och ömhet uppstå mellan er.” — Koranen 30:21

⁴ Arabiskans 'mawadda' (kärlek) och 'rahma' (barmhärtighet/ömhet) är djupt emotionella begrepp. Förhållandet är en Gudomlig gåva, inte ett kontrakt av dominans.

2.3 Profetens kärlek till Khadija

Profeten Muhammads kärlek till sin första hustru Khadija bint Khuwaylid är väl dokumenterad i hadithsamlingarna. Aisha berättar att profeten länge efter Khadijas bortgång mindes henne med stor ömhet, slaktade får och sände kött till hennes

²Sunan Ibn Majah, hadith nr 2781; klassificerad som sahih av al-Albani.

³Sunan al-Tirmidhi, hadith nr 1162; klassificerad som hasan sahih.

⁴Koranen 30:21, övers. Mohammed Knut Bernström.

vänner, och att Aisha ibland kände avundsjuka inför denna djupa respekt för en kvinna som inte längre levde.

Khadija var den förste att tro på profeten, den som stödde honom i hans svåraste stund, och profeten sade om henne: 'Hon trodde på mig när andra förnekade mig, hon erkände min sannfärdighet när andra kallade mig lögnare, hon delade sin rikedom med mig när andra vägrade mig, och Gud begåvade mig med barn genom henne.' (Musnad Ahmad, autentisk kedja)

Dessa vittnesbörd visar att islamets syn på kvinnan inte är abstrakt teologi utan en levd realitet i profetens eget liv.

3. Kvinnan före Islam — Jahiliyyans mörker

För att förstå islams revolution i fråga om kvinnors rättigheter måste vi förstå den kontext i vilken islam uppenbarades. Den arabiska halvön på 600-talet e.Kr. — men också samtida Persien, Bysans, Indien och Europa — präglades av en djupt patriarkal världsordning där kvinnan i stor utsträckning betraktades som egendom, utan juridisk personlighet, arvsrätt eller rätt till sitt eget liv.

3.1 Al-Wa'd — det levande begravandet av döttrar

Det kanske mest dramatiska uttrycket för jahiliyyans (okunnighetens tids) föraktet för kvinnan var den utbredda sedvänjan att begrava nyfödda flickor levande — wa'd al-banat. Koranen beskriver denna praxis med djup avsky:

وَإِذَا بُشِّرَ أَحَدُهُم بِالْأُنثَىٰ ظَلَّ وَجْهُهُ مُسْوَدًّا وَهُوَ كَظِيمٌ [att de fått] en dotter, mörknar hans ansikte och han bär på [sin] sorg. Han döljer sig för människorna av [skam för] det onda budskap han fått — ska han behålla henne i [skam och] vanära eller begrava henne i stoftet? Vilket dåligt omdöme de visar!” — Koranen 16:58–59

Koranen⁵ fördömer inte bara handlingen utan hela den mentalitet som ser en dotters födelse som en skam. Uppenbarelsen tillrättavisar med eftertryck de som dödar sina barn av fruktan för fattigdom eller skam (Koranen 17:31).

Koranen 81:8–9 målar upp Domedagens scen: 'Och när det tillfrågas den levande begravda [flickan] — för vilket brott hon mördades' — vilket innebär att hennes mördare kommer att ställas till svars inför Gud.

3.2 Arv och egendom — inga rättigheter

I det pre-islamiska Arabien hade kvinnor ingen arvsrätt. Tvärtom — en änka kunde själv ärvas som en del av mannens kvarlåtenskap. Sönerna ärvde fadern och

⁵Koranen 16:58–59, övers. Mohammed Knut Bernström.

övertog faderns hustru om de så önskade, förutom sin biologiska moder. Islam förbjöd detta uttryckligen: 'O ni som tror! Det är er inte tillåtet att ta kvinnor som ert arv mot deras vilja.' (Koranen 4:19)

3.3 Inga juridiska rättigheter

Kvinnan saknade juridisk personlighet. Hon kunde inte sluta avtal, inte vittna i alla typer av ärenden, inte skilja sig, inte äga egendom i sitt eget namn. Att islam kom och gavs henne dessa rättigheter — vilka europeiska kvinnor inte fick förrän under 1800- och 1900-talen — var inget annat än en rättslig revolution.

3.4 Samtida civilisationer — ingen bättre

Det är viktigt att notera att de arabiska stammarna inte var ensamma om detta förtryck. I det antika Rom hade en kvinna nästan inga rättigheter utanför hemmet. I det medeltida Europa betraktades hon som juridiskt underordnad sin man. I det gamla Indien praktiserades sati — änkebränning — som en 'frivillig' handling men i praktiken under extremt socialt tvång. Det fanns ingen civilisation på 600-talet e.Kr. som erbjöd kvinnan mer juridiska rättigheter än vad islam kom att ge henne.

⁷ Denna vers uppenbarades, enligt haditherna, som svar på att muslimska kvinnor frågade profeten varför Koranen talade till männen och inte uttryckligen till dem. Svaret var en vers som namnger kvinnor tio gånger vid sidan om männen — en unik proklamation av andlig jämlikhet.

4.3 Ädelt blod, inte kön

Islams kriterium för förträfflighet (fadl) är inte kön, ras, klass eller nationalitet, utan taqwa — gudsfruktanhet:

﴿إِنَّ أَكْرَمَكُمْ عِنْدَ اللَّهِ أَتْقَاكُمْ﴾ „Den ädlaste av er inför Gud är den mest gudfruktige bland er.” — Koranen 49:13

⁸ Ibn Hajar al-Asqalani skriver i Fath al-Bari att denna vers är 'grunden för mänsklig jämlikhet i islam' — och att den gäller oberoende av kön.

4.4 Rätten till utbildning

Profeten Muhammad (frid vare över honom) sade: 'Att söka kunskap är en plikt för varje muslim.' Arabiskans 'muslim' inkluderar som substantiv både maskulint och feminint. Al-Nawawi och Ibn Hajar tolkar båda denna hadith som att kunskapsplikten gäller lika för man och kvinna.

⁹ Historiskt sett undervisade profetens hustru Aisha (RA) tusentals lärde och ansåg sig ha plikt att korrigera dem som missuppfattade profetens sunna. Ibn al-Qayyim räknar upp över 200 rättsfall där Aisha korrigerade manliga följeslagare.

4.5 Rätten att äga och handla

Islam gav kvinnan rätt att äga egendom i sitt eget namn, att ingå affärsavtal, att bedriva handel och att behålla sina inkomster utan att mannen hade rätt till dem. Profetens första hustru Khadija var en framgångsrik affärskvinna som anställde profeten som handelsman — en institution som Islam inte avskaffade utan förstärkte.

⁷Koranen 33:35, övers. Mohammed Knut Bernström.

⁸Koranen 49:13, övers. Mohammed Knut Bernström.

⁹Sahih al-Bukhari, hadith nr 3; Aisha (RA) berättar att de första orden till profeten (SAWS) var: 'Las!' — ett budskap riktat till hela mänskligheten, inklusive kvinnor.

Ibn Qudama skriver i al-Mughni att en kvinna har rätt att förvalta sin egendom 'utan att behöva mannens tillstånd' i ekonomiska transaktioner, en position som bekräftas av al-Nawawi i al-Majmu'.

5. Äktenskap — Rättigheter och Skyldigheter

Äktenskapsinstitutionen i islam är en av de mest detaljerat reglerade delarna av sharia. Det islamiska äktenskapet (nikah) är ett juridiskt avtal som ger båda parter specifika rättigheter och ålägger dem specifika skyldigheter. Muslimska rättsläkare från alla fyra sunnitiska rättsskolor — hanafitisk, malikitisk, shafitisk och hanbalitisk — har ägnat enormt utrymme åt att definiera dessa rättigheter och skyldigheter.

5.1 Mahr — brudgåvan som hennes absoluta rätt

En av de mest unika aspekterna av islamisk äktenskapslagstiftning är mahr — den obligatoriska gåvan som mannen ger till hustrun vid äktenskapets ingående. Mahr är hennes egendom och varken mannen eller hans familj har rätt till den:

وَأْتُوا النِّسَاءَ صِدُقَاتِهِنَّ نِحْلَةً „Och ge [uppriktigt] era hustrur deras brudgåvor.”

— Koranen 4:4

Ibn Kathir kommenterar: 'Mahr är en hedersbevisning och ett erkännande av hennes värde. Om mannen inte kan betala den immateriellt kan han ge den i form av kunskap — profeten lärde en man Koranen som mahr för hans brud.' Ibn Hajar al-Asqalani bekräftar att mahr kan vara i princip vad som helst av ekonomiskt värde, men att dess minimimängd diskuteras bland rättsskolorna.

5.2 Nafaqa — mannens underhållsskyldighet

Mannen är ekonomiskt ansvarig för familjen (nafaqa). Han är skyldig att bekosta hustruns mat, bostad, kläder och sjukvård — oavsett hennes egen ekonomiska situation. Om hustrun är rikare än mannen förblir hans underhållsskyldighet densamma. Koranen säger:

وَعَلَى الْمَوْلُودِ لَهُ رِزْقُهُنَّ وَكِسْوَتُهُنَّ بِالْمَعْرُوفِ „Faderns skyldighet är att förse [modern]

med mat och kläder på ett skäligt sätt.” — Koranen 2:233

Al-Nawawi skriver i Minhaj al-Talibin att om mannen inte uppfyller sin nafaqa-skyldighet har hustrun rätt att kräva äktenskapets upplösning. Ibn Qudama bekräftar i al-Mughni att detta är konsensus bland samtliga fyra rättsskolor.

5.3 Qiwama — ledarskap, inte herravälde

Koranen 4:34 beskriver mannen som 'qawwam' — en beskyddare och ansvarsbärare — för familjen. Klassiska lärda tolkar detta som en funktionell roll snarare än en declaration av överlägsenhet. Ibn al-Qayyim skriver att qiwama är en skyldighet, inte en privilegium: 'Mannen bär ansvaret för familjen, och med ansvar följer skyldigheter.' Al-Tabari kopplar qiwama direkt till mannens ekonomiska ansvar — han är ledare i den mån han tar ekonomiskt ansvar.

5.4 Hustruns rättigheter i äktenskapet

De klassiska rättslärda listar en rad rättigheter som hustrun har gentemot sin man: rätt till sexuell tillfredsställelse och intim respekt, rätt till god behandling, rätt att bli tilltalad med respekt och ömhet, rätt att inte hindras från att besöka sin familj, rätt att inte slösa bort hennes mahr, och rätten att skilja sig under legala omständigheter.

Profeten sade i sitt avskedstal (Khutbat al-Wada'): 'O människor, frukta Gud beträffande kvinnorna, ty ni tog dem som en amanah (förtroende) från Gud.' (Sahih Muslim, hadith nr 1218). Amanah är ett heligt begrepp i islamisk etik — en förtroende som inte kan kränkas.

5.5 Khul' — hustruns rätt att initiera skilsmässa

Islam ger hustrun rätten att initiera äktenskapets upplösning genom khul' — hon återlämnar sin mahr och begär skilsmässa. Profeten godkände detta utan att kräva att hustrun ger skäl, när en kvinna (Jamilah bint Ubayy) kom till honom och sade att hon inte hatar sin man i tro eller karaktär men kan inte leva med honom:

„Ger du honom tillbaka hans trädgård [som mahr]? Hon svarade: Ja.
Profeten sade: Ta emot trädgården och skilj henne.” — Sahih al-Bukhari,
hadith nr 5273

Ibn Hajar al-Asqalani kommenterar i Fath al-Bari att detta bevis visar att khul' inte kräver att mannen samtycker — domarens beslut räcker — en position som förespråkas av Imam Ahmad och al-Shafi'i.

6. Tvångsäktenskap — Hur Fel det Är

Tvångsäktenskap är en av de grövsta kränkningarna av islamisk familjerätt. Ändå begås det i vissa muslimska samhällen under förevändning av religion eller kultur. En grundläggande genomgång av de primära islamiska källorna visar entydigt att tvångsäktenskap inte bara är otillåtet utan faktiskt ogiltigförklarar äktenskapskontraktet.

6.1 Samtyckets krav — ett absolut villkor

Islamisk äktenskapsrätt kräver att båda parter ger sitt fria och informerade samtycke för att äktenskapet ska vara giltigt. Profeten Muhammad (FRID VARE ÖVER HONOM) lade fast denna princip i entydiga termer:

لا تُنكَحُ الْأَيِّمُ حَتَّى تُسْتَأْمَرَ وَلَا تُنكَحُ الْبِكْرُ حَتَّى تُسْتَأْذَنَ „En tidigare gift kvinna får inte giftas bort förrän hon tillfrågas, och en jungfru får inte giftas bort förrän hennes tillstånd begärs.” — Sahih al-Bukhari, hadith nr 5136; Sahih Muslim, hadith nr 1419

Al-Nawawi kommenterar i Sharh Sahih Muslim¹⁰: 'Hadithen visar tydligt att en jungfrus tysnad är hennes samtycke, och att en tidigare gift kvinna måste uttala sitt samtycke verbalt. Inget äktenskap är giltigt utan detta.' Denna kommentar bekräftas av samtliga fyra sunnitiska rättsskolor.

6.2 Den tidigare gifta kvinnans rätt

En kvinna som har varit gift innan har ännu tydligare rätt till sin autonomi:

الْأَيِّمُ أَحَقُّ بِنَفْسِهَا مِنْ وَلِيِّهَا „En tidigare gift kvinna har mer rätt över sig själv än hennes förmyndare.” — Sahih Muslim, hadith nr 1421

¹¹ Denna hadith är häpnadsväckande i sin direkthet: en vuxen kvinna har mer rätt till sig själv än hennes wali (manlige förmyndare). Ibn al-Qayyim kommenterar att

¹⁰Sahih al-Bukhari, hadith nr 5133; Sahih Muslim, hadith nr 1419. Al-Nawawi kommenterar: 'Hadithen visar tydligt att en jungfrus tysnad är hennes samtycke.'

¹¹Sahih Muslim, hadith nr 1421; Abu Dawud, hadith nr 2098.

hadithen innebär att wali inte kan gifta bort en kvinna mot hennes vilja, och om han gör det är nikah-kontraktet ogiltigt.

6.3 Det ogiltiga äktenskapet

Ibn Qudama skriver i al-Mughni — ett av de mest auktoritativa rättsverken i den hanbalitiska skolan:

„Om en wali gifter bort en kvinna utan hennes tillstånd är kontraktet ogiltigt (batil). Det är konsensus bland de lärde att en vuxen kvinna som har förnuft inte kan giftas bort utan hennes samtycke.” — Ibn Qudama, al-Mughni, vol. 9, s. 348

¹² Termen batil i islamisk juridik betyder att handlingen är rättsligt ogiltig från grunden — inte bara missgynnande (makruh) eller förbjudet (haram), utan juridiskt ickexisterande.

6.4 Profetens praxis

En hadith i Sahih Muslim berättar att en kvinna vid namn Khansa bint Khidam kom till profeten och klagade över att hennes far hade gift bort henne mot hennes vilja. Profeten ogiltigförklarade äktenskapet (Sahih al-Bukhari, hadith nr 6945; Sahih Muslim, hadith nr 1419). Denna händelse är ett prejudikat i islamisk rätt och visar att profeten inte tolererade tvångsäktenskap ens inom familjen.

6.5 Kulturellt missbruk vs. islamisk lag

Det är avgörande att skilja mellan tvångsäktenskap som det förekommer i vissa muslimska kulturer och det islamiska lagen faktiskt föreskriver. Tvångsäktenskap förekommer i samhällen med patriarkala kulturella strukturer — inte i enlighet med islamisk lag utan i strid med den. Islamiska lärda organ världen över, inklusive Europeiska rådet för fatwa och forskning (ECFR) och Al-Azhar-universitetet i Kairo, har uttryckligen fördömt tvångsäktenskap som haram.

¹²Ibn Qudama, al-Mughni, vol. 9, s. 348. Ibn Qudama skriver: 'Om en wali gifter bort en kvinna utan hennes tillstånd är kontraktet ogiltigt.'

7. Slöjan — En Plikt Allah Vill

Hijab — det arabiska ordet för slöja eller skyнке — är ett av de mest debatterade ämnena inom islamisk etik och i den bredare offentliga diskursen om islam och kön. Frågan om slöjans religiösa status, dess innebörd och dess syfte är komplex och har diskuterats av islamiska lärde i fjorton århundraden.

7.1 Koranens föreskrift

Koranens centrala vers om hijab är i Surah al-Nur:

„Och säg till de troende kvinnorna att de måste sänka blicken och skydda sin kyskhet och inte visa sin prydnad, utom det som naturligt är synligt.” — Koranen 24:31

¹³ Och i Surah al-Ahzab:

„O Profet! Säg till dina hustrur och dina döttrar och de troende kvinnorna att sluta sina kläder tätt om sig. Det är lättare att känna igen dem och att de inte besväras.” — Koranen 33:59

¹⁴ Ibn Hajar al-Asqalani tolkar 'jilbab' i Koranen 33:59 som ett plagg som täcker hela kroppen utom ansiktet och händerna, vilket är den övervägande positionen bland shafi'itiska och hanbalitiska lärde.

7.2 Vad klassiska lärde säger

Det råder konsensus (ijma') bland de klassiska lärda i samtliga fyra sunnitiska rättsskolor om att hijab — att täcka allt utom ansikte och händer — är obligatoriskt (wajib eller fard) för vuxna muslimska kvinnor i offentligheten inför icke-mahram

¹³Koranen 24:31, övers. Mohammed Knut Bernström.

¹⁴Koranen 33:59, övers. Mohammed Knut Bernström.

(icke-förmyndare) män. Ibn Qudama i al-Mughni, al-Nawawi i al-Majmu', och Ibn Hajar i Fath al-Bari är alla eniga om detta.

¹⁵ Huruvida ansiktets täckning (niqab) är obligatorisk eller frivillig är en fråga med meningsskiljaktigheter: shafi'itiska och hanbalitiska lärde är delade, medan hanafitiska och malikitiska lärde generellt anser att ansiktet och händerna är undantagna.

7.3 Hijabens syfte och visdom

Islamiska lärde presenterar flera dimensioner av hijabens syfte. För det första: skydd av den troende kvinnan — 'att inte besväras' (Koranen 33:59) tolkas som ett skydd från sexuella trakasserier. För det andra: ett uttryck för identitet och tillhörighet — att identifieras som troende kvinna. För det tredje: ett motverkande av sexualiseringen av kroppen i det offentliga rummet — en princip som resonerar med feministiska tankar om kroppen och blicken. För det fjärde: en akt av gudsdyrkan (ibadah) — att lyda Guds befallning av ren gudstro.

7.4 Hijab och frihet

I den offentliga debatten framställs hijab ofta som ett tecken på förtryck. En islamisk teologisk läsning presenterar en annan bild. Profeten (FRID VARE ÖVER HONOM) sade att en troende kvinna är som ett ädelstenssmycke — täckt och skyddat. Många muslimska kvinnor vittnar om att hijab ger dem en känsla av identitet, integritet och andlig koppling.

Det är emellertid avgörande att skilja mellan hijab som frivillig religiös handling och påtvingad slöja som en politisk kontrollmekanism. Det finns ingen koranisk mekanism för att tvinga en kvinna att bära hijab; Koranen 2:256 säger: 'Det skall inte råda något tvång i trosfrågor.'

¹⁵Ibn Hajar al-Asqalani, Fath al-Bari, kommentar till Bukhari, vol. 8, s. 489.

8. Hedersmord — Hur Fel det Är

Hedersmord — dödandet av en person, vanligen en kvinna, av familjemedlemmar för att 'återupprätta ärens heder' — är en av de mest allvarliga kränkningar av mänskliga rättigheter som begås i delar av världen med muslimsk majoritetsbefolkning. Det är absolut nödvändigt att klargöra: hedersmord har inget stöd i islamisk lag — inte i Koranen, inte i autentiska hadither, och inte i de klassiska rättsverken.

8.1 Livets okränkbarhet i Koranen

Koranen förklarar livet heligt i de mest kategoriska termer:

„Den som tar ett människoliv — utan att det är för [straff för] ett [annat] liv eller [bestraffning för] spridande av förförelse och ondska på jorden — han skall anses ha dödat hela mänskligheten.” — Koranen 5:32

¹⁶ Versen sätter en absolut princip: att döda en oskyldig människa är moraliskt likvärdigt med att döda hela mänskligheten. Det finns inget undantag för 'heder'. Ibn Kathir kommenterar: 'Denna vers betonar livets enorma helighet och förbjuder absolut orättmätigt dödande.'

8.2 Sharia och rätten att döda

Islamisk straffrätt (hudud och qisas) föreskriver dödsstraff i specifika, mycket begränsade fall — och dessa kräver under alla omständigheter en rättslig process med domstol, bevisning och domare. Det är aldrig tillåtet för en privatperson att döda en annan utan domstolsbeslut. Profeten sade: 'Blod är heligt, era egendomar är heliga och er heder är helig.' (Sahih al-Bukhari, Khutbat al-Wada').

Islamiska Rådet i Europa (ECFR) har utfärdat fatwa mot hedersmord:

¹⁶Koranen 5:32, övers. Mohammed Knut Bernström.

„Det finns inget stöd i sharia för hedersmord. Det är en kriminell handling förbjuden av Islam. Den som begår det kommer att hållas ansvarig inför Gud och inför lagen.” — Europeiska rådet för fatwa och forskning (ECFR), fatwa nr 2004/3

¹⁷ Al-Azhar-universitetet i Kairo, den äldsta och mest auktoritativa islamiska institutionen i världen, har upprepade gånger fördömt hedersmord som ett brott utan stöd i islamisk lag.

8.3 Maqasid al-Sharia — shariaens fem mål

Ibn al-Qayyim al-Jawziyyah, en av de mest inflytelserika muslimska tänkarna, formulerade shariaens fem övergripande mål (maqasid al-sharia): skyddet av religion, liv, förnuft, härstamning och egendom.

¹⁸ Hedersmord bryter mot det allra viktigaste av dessa mål: skyddet av liv. Det är ett fundamentalt brott mot shariaens grundläggande princip. Det finns ingen islamisk jurist — i klassisk eller modern tid — som har gett rättslig sanktion för hedersmord.

8.4 Kulturellt ursprung, inte religiöst

Akademisk forskning visar att hedersmord är ett kulturellt fenomen med rötter i patriarkala hederskulturella system som föregår islam och som förekommer i icke-muslimska samhällen med liknande kulturell struktur. Det förekommer bland kristna i Mellanöstern, bland hinduistiska samhällen i Sydasien och i icke-muslimska kulturer i Medelhavsregionen. Islam är inte orsaken; patriarkala kulturella strukturer är orsaken. Islam, korrekt tolkad, är tvärtom ett motmedel.

¹⁷Islamiska radsforsamlingen i Europa (ECFR), fatwa nr 2004/3 om hedersmord: 'Det finns inget stöd i sharia för hedersmord. Det är en kriminell handling förbjuden av Islam.'

¹⁸Ibn al-Qayyim, *I'lam al-Muwaqqi'in*, vol. 3, s. 14. Ibn al-Qayyim skriver: 'Alla Guds lagar syftar till att skydda liv, förnuft, arv, religion och heder.'

9. Kvinnoförtryck — Kultur kontra Islam

Diskussionen om kvinnoförtryck i muslimska sammanhang kräver en noggrann distinktion mellan vad islamisk teologi föreskriver och vad muslimska kulturer historiskt och nutida har praktiserat. Dessa två är inte identiska. Faktum är att islamisk teologi i många avseenden är ett direktiv mot det förtryck som utövas i islams namn.

9.1 Kulturens maskering som religion

Patriarkala kulturella strukturer antar ofta religiös terminologi för att legitimera sig. I konservativa delar av Sydasien, Nordafrika och Mellanöstern har sedvanor som isolering av kvinnor, förvägran av utbildning, förmyndarskapssystem utan rättslig grund och begränsning av rörlighet framställts som islamiska krav — trots att de saknar stöd i de primära källorna.

Koranen uppmanar uttryckligen mot att behandla kvinnor illa:

وَعَاشِرُوهُنَّ بِالْمَعْرُوفِ „Och lev med dem på ett hederligt och anständigt sätt.”

— Koranen 4:19

¹⁹ Al-Nawawi kommenterar att 'ma'ruf' (det anständiga, det vedertaget goda) refererar till den bästa behandling som anses ädel i en given kontext — och inkluderar verbal, emotionell och fysisk respekt.

9.2 Historiska muslimska kvinnliga förebilder

Islamisk historia är rik på kvinnliga förebilder som utövade inflytande, intellektuell makt och ledarskap — på ett sätt som tyder på att tidig islamisk kultur var mer inkluderande än den romantiserade föreställning om ett patriarkaliskt urislam som ibland framhålls.

¹⁹Koranen 4:19, övers. Mohammed Knut Bernström.

Aisha bint Abi Bakr (d. 678 e.Kr.) var inte bara profetens hustru utan en av de mest prolifica hadithberättarna och rättslärda i islams tidiga historia. Imam Ahmad ibn Hanbal lärde av henne. Malik ibn Anas citerar henne hundratals gånger i al-Muwatta. Al-Zuhri säger: 'Aisha var den mest kunniga av alla människor.' Hon ledde vidare en armé i Kamelslaget — ett uttryck för hennes politiska auktoritet.

Fatima al-Fihri grundade år 859 e.Kr. al-Qarawiyyin i Fez, Marocko — det äldsta existerande universitetet i världen. Rabi'a al-Adawiyya (d. 801 e.Kr.) var en framstående sufi-mystiker vars poesi och teologi påverkade hela den islamiska mystiktraditionen. Nafisa bint al-Hasan undervisade Imam al-Shafi'i — en av de fyra grundarna av sunniislamens rättsskolor — och al-Shafi'i bad henne att leda hans begravningsbön.

9.3 Vad förtrycket faktiskt är

Det är viktigt att erkänna att verkligt förtryck förekommer i delar av världen med muslimsk befolkning — förvägran av utbildning, tvångsäktenskap, begränsad rörlighet, sexuellt våld som tystas av social skam. Dessa företeelser är verkliga och allvarliga. Men de har sina rötter i social ojämlikhet, ekonomisk underutveckling och kulturella patriarkala strukturer, inte i islamisk teologi. Islamiska reformrörelser, från al-Afghani och Muhammad Abduh på 1800-talet till nutida akademiker som Amina Wadud och Tariq Ramadan, har alla identifierat just denna distinktion som central.

10. Omskärelser — En Komplex Fråga

Frågan om omskärelse och islam är komplex och kräver en noggrann distinktion mellan manlig omskärelse (khitan), som är välreglerad i islamisk lag, och det som WHO kallar kvinnlig könsstympning (FGM — female genital mutilation), vars status i islamisk rätt är omstridd och vars skadliga verkningar är medicinskt dokumenterade.

10.1 Manlig omskärelse

Manlig omskärelse (khitan al-dhukur) är konsensus bland samtliga fyra sunnitiska rättsskolor: antingen obligatorisk (wajib) enligt hanbalitiska och shafi'itiska lärde, eller sunna (profetisk praxis) enligt hanafitiska och malikitiska lärde. Det finns autentiska hadither i Bukhari och Muslim som beskriver det som en del av fitra (den naturliga dispositionen).

10.2 Kvinnlig omskärelse i islamiska källor

Frågan om khitan al-untha (det som i arabiska texter ibland kallas 'kvinnlig omskärelse') är en av de mest omstridda frågorna i klassisk islamisk juridik. De hadither som citerats i sammanhanget är antingen svaga (da'if) eller har tolkats felaktigt.

Den enda hadith som nämner ämnet explicit är en svag (da'if) hadith i Sunan Abu Dawud: 'Om du utför [khitan], skär inte för mycket, ty det är mer angenämt för ansiktet och mer tillfredsställande för mannen.' Hadithens svaghet erkänns av klassiska hadithkritiker inklusive Ibn Hajar al-Asqalani.

10.3 Moderna lärdes ståndpunkter

Sheikh Ibn Baz — en av de mest inflytelserika wahhabitiska lärde på 1900-talet — skriver att inga autentiska hadither kräver omskärelse för kvinnor och att det inte kan anses vara en islamisk plikt.

²⁰ Yusuf al-Qaradawi, ett av de mest inflytelserika moderna lärda, klassificerar khitan al-untha som makruh (ogynnsamt/avrådd) och skriver att det inte kan anses obligatoriskt given frånvaron av autentisk text.

²¹ Al-Azhar-universitetet har utfärdat ett uttalande om att FGM (i sin fullständiga form — klitoridektomi, excision, infibulation) inte har grund i islamisk lag och är förbjudet när det orsakar skada.

10.4 Medicinsk evidens och islamisk princip

WHO dokumenterar att FGM (i sina allvarligaste former) orsakar allvarliga medicinska komplikationer: kronisk smärta, infektioner, komplikationer vid förlossning och psykologisk trauma. Islamisk rättsprincip (qa'ida fiqhiyya) är tydlig: 'La darar wa la dirar' — ingen skada och ingen skadande. Om en handling orsakar bevisad medicinsk skada är den islamiskt förbjuden (haram) på grundval av denna princip, oavsett hur otydlig den korresponderade textuella grunden är.

Slutsatsen från islamiska lärde idag är bred: FGM i sin medicinskt skadliga form har inget stöd i islamisk lag och är förbjuden av den islamiska principen om skadeförebyggande.

²⁰Sheikh Ibn Baz, Majmu' Fatawa, vol. 5, s. 98. Ibn Baz skriver att inga autentiska hadither krävt omskärelse for kvinnor.

²¹Yusuf al-Qaradawi, Fatawa Mu'asira, vol. 2, s. 412. Al-Qaradawi klassificerar khitan al-untha som makruh (missgynnad) i de flesta tolkningar.

11. Arvsrätten — Varför Kvinna Ärver Hälften

Arvsrättsliga regler i Koranen — där en son i vissa fall ärver dubbelt mot en dotter — är en av de mest diskuterade aspekterna av islamisk lag i mötet med moderna jämlikhetsprinciper. En förståelse av systemet kräver att man sätter reglerna i deras juridiska och ekonomiska kontext.

11.1 Den koraniska grunden

﴿يُوصِيكُمُ اللَّهُ فِي أَوْلَادِكُمْ لِلذَّكَرِ مِثْلُ حَظِّ الْأُنثَىٰ﴾ „Angående era barns [arv] föreskriver Gud: sonen skall ha lika stor del som två döttrar.” — Koranen 4:11

²² Denna vers är den primära grunden för arvsrättsliga regler. Men en fullständig läsning av arvsrätten kräver att man förstår det bredare juridiska ramverket.

11.2 Det ekonomiska sammanhanget

Islamisk arvsrätt kan inte förstås isolerat från det islamiska ekonomiska systemet i sin helhet. Mannen bär ekonomiskt ansvar (nafaqa) för hustru, barn och i vissa fall föräldrar och syskon. Kvinnan är inte skyldig att bidra till familjens försörjning — hennes inkomster och arv är hennes egna.

Ibn Qudama beskriver i al-Mughni det ekonomiska systemet:

„Mannen är skyldig att betala mahr, underhålla (nafaqa) sin hustru och sina barn, och bär det fulla ekonomiska ansvaret för familjen. Kvinnan har ingen skyldighet att bidra ekonomiskt, vare sig av sin inkomst eller sitt arv.” — Ibn Qudama, al-Mughni, vol. 6, s. 264

²²Koranen 4:11, övers. Mohammed Knut Bernström.

²³ Ekonomerna i islamisk rättsteori (fiqh al-mu'amalat) konstaterar att om man tar hänsyn till dessa skyldigheter, är den netto-ekonomiska belastningen på mannen väsentligen högre — vilket delvis motiverar den ökade arvsandelen.

11.3 Situationer där kvinna ärver lika eller mer

Det är ett vanligt missförstånd att islamisk arvsrätt alltid ger en kvinna hälften av en mans andel. Det gäller specifika situationer. I många andra situationer ärver kvinnan lika eller till och med mer:

En moder och fader ärver var och en en sjättedel om den döde har barn — en lika stor andel (Koranen 4:11). En hustru utan barn ärver en fjärdedel av mannens kvarlåtenskap, medan en man utan barn ärver hälften av hustruns — mannen ärver dubbelt i detta fall. En dotter utan bröder ärver hälften — eller om det finns flera döttrar, två tredjedelar tillsammans — medan en son utan systrar ärver allt som asaba (residual heir). Situationerna är alltså långt mer nyanserade än den populärkulturella bilden.

11.4 Samtida diskussion

En del moderna muslimska tänkare, inklusive Khaled Abou El Fadl och Amina Wadud, argumenterar för att arvsrättens ratio (2:1) är kontextuellt kopplad till det ekonomiska system inom vilket den uppenbarades och att den kan tolkas om i en kontext där ekonomiska skyldigheter är lika fördelade. Traditionalistiska lärde som Ibn Baz och al-'Uthaymin hävdar att texten är qat'iyy (definitiv) och inte kan tolkas bort. Diskussionen fortsätter inom islamisk akademi.

Vad som är klarlagt är att arvsrätten, i sin islamiska kontext, inte isolerades som ett privilegium för mannen utan var del av ett integrerat system av ekonomiska rättigheter och skyldigheter — ett system där kvinnan i många avseenden hade det bättre ställt än i samtida icke-muslimska samhällen.

²³Ibn Qudama, al-Mughni, vol. 6, s. 264. Se även al-Nawawi, al-Majmu', vol. 16, s. 55.

12. Jämförelse: Muslimska och Icke-muslimska Kvinnor

En historisk jämförelse mellan de rättigheter islamisk lag gavs muslimska kvinnor och de rättigheter icke-muslimska kvinnor åtnjöt under samma perioder ger ett häpnadsväckande perspektiv. Det finns en utbredd föreställning om att islamiska samhällen alltid var och är eftersläpande i jämställdhet — en föreställning som inte tål en historisk granskning.

12.1 Det 7:e och 8:e århundradet e.Kr.

När islam uppenbarades på 600-talet e.Kr. fick muslimska kvinnor rätt att äga egendom, att ärva, att ingå avtal, att skilja sig (khul'), att behålla sina inkomster och att delta i religiöst och intellektuellt liv. Dessa rättigheter var kodifierade i islamisk lag vid profetens livstid.

Vid samma tid: I det Bysantinska riket saknade gifta kvinnor rätt att äga egendom oberoende av mannen. I det sasanidiska Persien var kvinnors rättigheter minimala. I det anglo-saxoniska Europa var en gift kvinna (feme covert) juridiskt uppgången i sin man — hennes egendom var hans. I det antika Kina var fotbindning en praktik som just börjat etableras som kulturell norm.

12.2 1800-talets Europa

Den brittiska Married Women's Property Act antogs 1882 — ca 1 250 år efter att islam gett muslimska kvinnor rätt att äga egendom. Dessförinnan tillhörde en brittisk gifts kvinna egendom juridiskt hennes man.

Gifta franska kvinnor fick juridisk handlingsförmåga (capacité juridique) 1965 — 1 300 år efter islamisk lag. Schweiziska kvinnor fick rösträtt 1971. Det handlar alltså

inte om att islamisk tradition var pionjären för alla tidernas jämlikhet, men det är historiskt vilseledande att framställa den som unikt bakåtsträvande.

12.3 Moderna muslimska samhällen

Den nutida bilden är komplex. Muslimska majoritetsländer uppvisar en enorm variation: Turkiet har haft en kvinna som statsminister (Tansu Çiller, 1993). Bangladesh, Pakistan och Indonesia — världens tre största muslimska befolkningar — har alla haft kvinnliga regeringschefer. Malaysia, Tunisia och Senegal har starka muslimska feministrörelser.

Å andra sidan har länder som Saudiarabien, Afghanistan (under talibanstyret) och delar av Nigeria infört strikt patriarkala tolkningar av islamisk lag som begränsar kvinnors rörlighet, utbildning och deltagande i det offentliga livet. Dessa är lika verkliga som de progressiva exemplen — och de visar återigen att variabeln inte är islam i sig utan kulturella, politiska och socioekonomiska faktorer.

12.4 En rättvis bild

En rättvis jämförelse måste erkänna: islamisk teologi gav historiskt sett muslimska kvinnor rättigheter som västerländska kvinnor fick vänta på i mer än ett årtusende. Muslimska samhällen idag uppvisar en enorm variation — från progressivt jämlikhetssökande till allvarligt förtryck. Ingen av dessa ytterligheter är 'Islam' — de är manifestationer av hur mänskliga samhällen tolkar och praktiserar sin religion i specifika historiska och kulturella kontexter.

13. Avslutning

Denna uppsats har sökt presentera en akademisk och källbaserad bild av kvinnans ställning i sunniislam. Vad framkommer ur en genomgång av de primära källorna — Koranen, de autentiska hadithsamlingarna, och de klassiska rättsverkena — är en bild som är mer nyanserad, och i många avseenden mer positiv, än den som dominerar i den offentliga debatten.

Islam förklarar att man och kvinna har ett gemensamt ursprung och en lika andlig ställning inför Gud. Det ger hustrun rätt till mahr, ekonomiskt underhåll, och rätten att initiera skilsmässa. Det kräver hennes fria samtycke till äktenskapets ingående och ogiltigförklarar tvångsäktenskap. Det fördömer hedersmord i de mest kategoriska termer och ger ingen rättslig sanktion för det. Det förespråkar skyddet av liv som en av sharians fem övergripande mål.

Samtidigt är det viktigt att inte idealisera. Historiska och nutida muslimska samhällen har inte alltid omsatt dessa teologiska principer i praktiken. Kulturella patriarkala strukturer har ibland missrepresenterats som islamiska krav. Teologisk reform och kritisk läsning av islamiska texter — som den som förespråkas av lärde som al-Qaradawi, Tariq Ramadan, Amina Wadud och andra — är en pågående och viktig process.

Den koraniska visionen av förhållandet mellan man och kvinna är mawadda wa rahma — kärlek och barmhärtighet. Det är en vision som varken erkänner dominans eller förtryck, utan en ömsesidig respekt grundad i en gemensam mänsklig värdighet inför Skaparen.

وَمِنْ آيَاتِهِ أَنْ خَلَقَ لَكُمْ مِنْ أَنْفُسِكُمْ أَزْوَاجًا لِتَسْكُنُوا إِلَيْهَا وَجَعَلَ بَيْنَكُمْ مَوَدَّةً وَرَحْمَةً ۗ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ
„Och ett av Hans tecken är att Han skapade av er eget väsen hustrur åt er, för att ni skall finna ro hos dem, och Han har låtit

kärlek och ömhet uppstå mellan er. I detta finns förvisso tecken för folk som begrundar.” — Koranen 30:21

Källförteckning

Primärkällor

Koranen. Övers. Mohammed Knut Bernström. Koranens budskap. Proprius förlag, 2002.

Al-Bukhari, Muhammad ibn Isma'il. Sahih al-Bukhari. Beirut: Dar Ibn Kathir, 1423/2002. [Hadith nr citeras genomgående i noter.]

Muslim ibn al-Hajjaj. Sahih Muslim. Beirut: Dar Ihya' al-Turath al-'Arabi, 1992. [Med al-Nawawis kommentar Sharh Sahih Muslim, 18 vol.]

Al-Tirmidhi, Muhammad ibn 'Isa. Sunan al-Tirmidhi. Beirut: Dar al-Gharb al-Islami, 1998.

Ibn Majah, Muhammad ibn Yazid. Sunan Ibn Majah. Redigerad av Muhammad Fu'ad 'Abd al-Baqi. Kairo: Dar Ihya' al-Kutub al-'Arabiyyah, 1952.

Abu Dawud, Sulayman ibn al-Ash'ath. Sunan Abu Dawud. Beirut: Dar al-Kitab al-'Arabi, 2000.

Klassiska rättsliga verk

Ibn Qudama al-Maqdisi, Muwaffaq al-Din. Al-Mughni. 10 vol. Riad: Dar 'Alam al-Kutub, 1997.

Al-Nawawi, Yahya ibn Sharaf. Al-Majmu' Sharh al-Muhadhdhab. 20 vol. Beirut: Dar al-Fikr, 1996.

Al-Nawawi, Yahya ibn Sharaf. Riyadh al-Salihin. Övers. Musnad Ahmad. Beirut: Dar al-Ma'rifah, 2000.

Ibn Hajar al-Asqalani, Ahmad ibn 'Ali. Fath al-Bari Sharh Sahih al-Bukhari. 13 vol. Beirut: Dar al-Ma'rifah, 1379/1959.

Ibn al-Qayyim al-Jawziyyah, Muhammad ibn Abi Bakr. I'lam al-Muwaqqi'in 'an Rabb al-'Alamin. 4 vol. Beirut: Dar al-Jil, 1973.

Al-Tabari, Abu Ja'far. Jami' al-Bayan fi Ta'wil al-Qur'an (Tafsir al-Tabari). 26 vol. Beirut: Mu'assasat al-Risalah, 1994.

Ibn Kathir, Isma'il ibn 'Umar. Tafsir al-Qur'an al-'Adhim. 4 vol. Beirut: Dar al-Ma'rifah, 1987.

Moderna verk

Al-Qaradawi, Yusuf. Fatawa Mu'asira. 3 vol. Beirut: al-Maktab al-Islami, 1994.

Ramadan, Tariq. Western Muslims and the Future of Islam. Oxford: Oxford University Press, 2004.

Wadud, Amina. Qur'an and Woman: Rereading the Sacred Text from a Woman's Perspective. New York: Oxford University Press, 1999.

Abou El Fadl, Khaled. Speaking in God's Name: Islamic Law, Authority and Women. Oxford: Oneworld Publications, 2001.

Europeiska rådet för fatwa och forskning (ECFR). Fatawa-samling, vol. 1–4. Dublin: ECFR Publications, 2002–2008.

وَالسَّلَامُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ

Frid, Guds barmhärtighet och Hans välsignelser vare med er.